
Belnému Městrowi Gerardowi Labudzie z podziękowaniem i hołdem na 90-lecie Jego Urodzin

Acta Cassubiana 8, 6-8

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

**Belnému Mëstrowi Profesorowi
Gerardowi Labudzie
z podziękowaniem i hołdem na 90-lecie
Jego Urodzin**

Zespół Redakcyjny i cała społeczność członków Instytutu Kaszubskiego, którego Dostojny Jubilat jest współzałożycielem, dedykują Mu niniejszy tom „Acta Cassubiana”. Obecność wśród nas Lubotnegò Mëstra, Jego własne twórcze dokonania i wspaniałe dzieła, do których możemy już dziś zaliczyć *Historię Kaszubów w dziejach Pomorza*, t. 1, jak i życzliwe oceny naszych przedsięwzięć i nieustanna zachęta do dalszej pracy, stanowią między innymi o intelektualnej i moralnej sile Instytutu Kaszubskiego jako stowarzyszenia ludzi nauki, utożsamiających się w różny sposób z ruchem kaszubsko-pomorskim.

W dorobku życiowym i naukowym Dostojnego Jubilata nie tylko problematyka historii Kaszubów i Pomorza, ale również dziejów ruchu kaszubsko-pomorskiego zajmuje szczególne miejsce. Jego dorobek w tym zakresie rósł razem ze Zrzeszeniem Kaszubsko-Pomorskim, które obchodzi latoś swoje 50-lecie, jak i z rozwijającym się Instytutem Kaszubskim, powołanym do życia przez grono sympatyków i działaczy ZK-P, a mającym za sobą już 10 lat działalności.

W olbrzymim dorobku naukowym Profesora Jubilata, pomysłodawcy, inspirowatora, współtwórcy i redaktora monumentalnej *Historii Pomorza*, której realizacja zbliża się do końca, prace kaszuboznawcze zajmują z czasem coraz znaczniejsze miejsce. Powstanie t. 1 *Historii Kaszubów...* poprzedziły liczne studia i przymiarki koncepcyjne, zebrane m.in. w tomach *Kaszubi i ich dzieje*, Gdańsk 1996 oraz *Zapiski kaszubskie, pomorskie i morskie*, Gdańsk 2000, wydane przez oficynę „Czëc”. Pełniejsze zestawienie publikacji Profesora dotyczących interesującej nas tu problematyki, znajdujemy w *Bibliografii do studiowania spraw kaszubsko-pomorskich*, opracowanej przez Cezarego Obracht-Prondzyńskiego, wydanej przez Instytut Kaszubski, Gdańsk 2004.

W czasie II Kongresu Kaszubskiego, obradującego w dniach 12–14 czerwca 1992 r. pod hasłem „Przyszłość Kaszubszczyzny”, jego uczestnicy podczas obrad plenarnych wysłuchali m.in. referatu Profesora G. Labudy pt. „O programie badań

naukowych nad kaszubszczyzną”. (Zob. *II Kongres Kaszubski. „Przyszłość Kaszubszczyzny”*. Dokumentacja, Gdańsk 1992). Sformułowane w nim przez Profesora zadania są konsekwentnie realizowane przez Instytut Kaszubski na miarę naszych społecznych możliwości, wspieranych także finansowo przez Mistrza Jubilata. Z przywołanego referatu kongresowego Profesora warto zacytować *Wnioski końcowe*:

„Podporządkowując się zaleceniom organizacyjnym naszej sesji, staraliśmy się o naszkicowanie partytury badawczej, pozostawiając rozpisanie jej na głosy i partie solowe bardziej wyspecjalizowanym naradom. Jak widać, pole badań jest ogromne, trzeba zabiegać o pracowników, którzy by pośpieszyli do jego uprawy.

Nietrudno ich wskazać. Na Pomorzu historycznym działają w tej chwili cztery uczelnie wyższe: Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Gdański, Wyższa Szkoła Pedagogiczna [dziś Pomorska Akademia Pedagogiczna – J.B.] w Słupsku i Uniwersytet Szczeciński. Nie każdy objawia ochotę do zanurzenia się w badaniach regionalnych. Wszyscy absolwenci studiów historycznych muszą jednak pisać prace magisterskie. Należałoby pomyśleć o stworzeniu funduszu stypendialnego, promującego badania regionalne. Prace z tego zakresu otwierają te same horyzonty badawcze co i tematy z dziejów powszechnych lub ogólnopolskich zarówno w ujęciu czasowym, jak i rzeczowym. Szczególnie wielkie możliwości otwierają się przed tematami z dziejów wsi i miast w XIX wieku, opracowanie archiwaliów gdańskich i bydgoskich). Tworzą się też i rozwijają archiwa lokalne (dawniej powiatowe). Byłoby szczególnym osiągnięciem obradującego dziś »Kongresu Kaszubskiego«, gdyby zdołał zachęcić do uprawy dziejów własnej małej ojczyzny. Każdy miłośnik dziejów ojczyźnych powinien przyczynić się swoją cegiełką do zbudowania gmachu ich syntezy”.

- Fundamenty i zrąb gmachu tej syntezy, zarazem koncepcję-projekt całości stworzył Nasz Jubilat. Nie wszystkie wskazane w owym referacie zadania należą do instytucji i ludzi nauki. Ich adresatem jest również, a może przede wszystkim Społeczność Zrzeszona... Nie tylko Instytut Kaszubski swoją działalnością, m.in. poprzez wspólnie z Pracownią Historii Pomorza i Krajów Nadbałtyckich Instytutu Historii Uniwersytetu Gdańskiego organizowane seminaria i konferencje, stara się konsekwentnie realizować ów wielki projekt – wizję Mistrza Gerarda Labudy. Przywołać można choćby takie wydawnictwa, będące pokłosiem konferencji, jak: *Badania kaszuboznawcze w XX wieku*, pod red. J. Borzyszkowskiego i C. Obracht-Prondzyńskiego, Gdańsk 2001 oraz dwa tomy studiów pt. *Z dziejów kultury Pomorza XVIII-XX wieku*, Gdańsk 2004, będące owocem pracy głównie młodszych pracowników nauki, przygotowane do druku przez tychże samych redaktorów. Szczególne znaczenie mają indywidualne i wspólne dzieła językoznawców, historyków i geografów oraz socjologów, mogące służyć na co dzień nauczycielom w edukacji regionalnej, a działaczom w edukacji obywatelskiej...

Realizacja wizji – programu badawczego naszkicowanego przed laty przez Profesora G. Labudę, dokonuje się powoli. Ma ona miejsce na wszystkich wspomnianych uczelniach, jak również w najmłodszym pomorskim Uniwersytecie im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, czy w najstarszym im. Ernsta Moritza Arndta w Gryfii. Częstkowe projekty badawcze realizują też inne instytucje, szczególnie muzea. Także Instytut Kaszubski, m.in. wspólnie z Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie, wbrew przeciwnościom zewnętrznym, zdołał zrealizować kilka projektów, zwłaszcza wydawniczych, z których wydany w ubiegłym roku *Bajarz kaszubski. Bajki z „Gryfa” (1908-1912)*, Wejherowo-Gdańsk 2005, postulowany do wydania przed niemal 100 laty przez Jana Karnowskiego, zaopatrzyliśmy w następującą dedykację:

*„Lubòtnemu Jubilatowi
 Profesorowi Gerardowi Labudzie
 Mëstrowi badaczy dziejów i kultury Kaszubów i Pomorza
 z nôlepszą żëczbą
 dedykują ten tom
 wydawcy”*

Świadomi wielkości dokonań nie tylko naukowych najwybitniejszego wśród mediawistów polskich i męża nauki europejskiej, zasłużonego dla PAN i PAU, doktora honoris causa niemal wszystkich uniwersytetów polskich, budowniczego mostów między narodami, zwłaszcza Polakami i Niemcami, z ogromną satysfakcją i wdzięcznością przyjmujemy kolejne Jego dzieła.

Nasza wdzięczność dotyczy samego Mistrza, jak i tych, którzy korzystają z Jego dzieł i nauk, są kontynuatorami zapoczątkowanych przezeń badań, zwłaszcza w odniesieniu do dziejów Kaszubów i historii Pomorza w szerokim kontekście dziejów polskich i powszechnych. Składając na ręce Lubòtnégò Profesora skromne owoce naszej pracy, życzymy Mu, by spełniły się Jego marzenia, by mógł urzeczywistnić swoje naukowe plany, by zdołał także spisać swoje wspomnienia i refleksje – również nad dziejami i ideologią kaszubsko-pomorską! Niech spełnią się wszystkie składane Przewacnemu Jubilatowi Życzenia!!! Lubòtny Mëstrze! *Plurimos annos, plurimos...!*

W imieniu autorów niniejszego tomu oraz naszego bractwa – kłania się Jubilatowi Zarząd Instytutu Kaszubskiego – Redakcja „Acta Cassubiana”.